

GRID

Intern faglig debat på Kunstakademiets Arkitektskole, Afd 6

Einig zu sein ist göttlich und gut; woher ist die Sucht denn
Unter den Menschen, daß nur Eines und Einer nur sei?
HÖLDERLIN

N° 1 September 1999

Om GRID

Hermed foreligger første nummer af et gratisblad uden reklamer og popstjerner, henvendt til studerende og lærere ved Afd 6. GRID vil bringe bidrag til den faglige debat - hvorved der ikke blot tænkes på diskussioner af arkitektur, teori og kritik, men også på arkitektstudiets pædagogik, som den erfares af de studerende og reflekteres over af lærerne. Undertegnede - som den eneste ikke-arkitekt ansat ved afdelingen, og dermed "uafhængig af arkitektur- politiske interesser" (hæ hæ - hvem tror på det?) - påtager sig redaktionen. Jeg håber for alle at der vil komme noget at redigere; ellers måtte jeg jo skrive det hele selv, og det kan vi jo ikke have, vel? Bidrag modtages - fra lærere og studerende, uden forskelsbehandling - på diskette (PC-læsbar). God fornøjelse!

Kasper Nefer Olsen

IMOD KUNSTFÆRDIGHED

Antag at arkitektur er en kunstart, der med rette læres ved et Kunstakademi. Betyder det at alt hvad jeg producerer i forbindelse med mit studium dermed også er kunst? Betyder det at enhver aflevering er afleveringen af et kunstværk? Betyder det at de containere med "brugte" plancher, papmodeller og gipsstøbninger, der hver dag køres bort fra Arkitektskolen er containere med *kasseret kunst, som går tabt for verden?*

Tænk over det: en øvelse er en øvelse. Den behøver ikke være kunst. For det meste *kan* den ikke være kunst (det er jo derfor der skal øves); men vigtigere er at den, for det meste, ikke *skal* være kunst. Øvelsen sigter mod erkendelsen af en regel, ikke overskridelsen af den. Øvelsen sigter ikke mod frembringelsen af et "værk".

Kunsthærdighed vil jeg kalde den overdrevne omsorg for kunstnerisk udtryk og originalitet i selv den mest simple opgave. Kunstfærdigheden er et stort pædagogisk problem: det er den der forleder, igen og igen, studerende til at aflevere noget andet end det der er bedt om. Og hvorfor er det så uheldigt? Fordi det *forhindrer en kvalificeret kritik og diskussion af det der var opgavens indhold.*

De kunstfærdigt divergerende udsagn bliver usammenlignelige. Diskussionen kommer til at handle om formmæssige tilfældigheder, og når aldrig frem til indholdet. Den fælles indsigt fortaber sig i mængden af individuelle påfund.

Kritik og gennemgang er et kollektivt ansvar: man skal ikke forvente sig en fagligt forpligtet kritik, hvis man ikke selv formår at aflevere en fagligt forpligtet besvarelse.

TRAPPEN UDEN SKALA

Da jeg lørdag 25 september for første gang trådte ind i koncertsalen (den såkaldte "Dronningesal") i den nye tilbygning til det Kongelige Bibliotek (på programmet var den begavede franske pianist Philippe Giusiano, der ud over sit faste Chopin-program formåede at få noget nyt frem i selv et så ofte spillet stykke som Beethovens "*Måneskinssonate*"), kunne jeg ikke undgå at bemærke at det særlige trappeproblem, der stiller sig i rum af denne type (auditorium), endnu engang havde stillet sig - og endnu engang ikke var blevet løst.

Hvordan kan jeg sige så sikkert at det ikke var blevet løst? Jo, på vej ned ser man skriften på væggen; der står: *Mind the steps!* At tage tilflugt til den slags "vejskilte", er det samme som at indrømme at arkitekturen her ikke taler for sig selv, - eller rent ud sagt: at den har en brist som burde have været løst med arkitekturens egne midler, men i stedet blev "ordnet" bagefter med et plaster. I dette tilfælde betyder det at den besøgende - som kunne have beundret den flotte sal - nu er nødt til at gå med blikket i gulvet, for ikke at snuble. Og det er jo synd og skam, ikke sandt?

Hvad er problemet? Jo, auditoriet er en struktur som opererer med "trapper" i to forskellige skalaer: en trappe for fødder, og en trappe for sæder. (Bemærk for øvrigt at det italienske ord *scala* i sig selv betyder "trappe": når vi til daglig taler om skala, er det fordi størrelse i arkitekturen ikke er noget gradvis, men trinsvis stigende: fra hus til by er der (mindst) et spring eller "trin"). Auditoriet anbringer stolerækkerne på hver sit trin, så ingen forhindres i at høre og se af de foransiddende. Den eneste ulempe ved denne udmærkede (græske) opfindelse er at trin til at sidde på nødvendigvis må være dybere end trin til at gå på. Sædetrappen må nødvendigvis gennembrydes af mindst én trappe til at gå på, og denne trappe vil stå over for et dilemma: den kan enten følge sædetrappen; i så fald vil dens trin nødvendigvis blive alt for dybe (i forhold til den byggetekniske tommelfingerregel for normering af gangtrapper); eller den kan have sin egen rytme (flere trin, af mindre dybde), hvis *andante* [gående tempo] da nødvendigvis vil støde sammen med sædetrappens mere tilbagelænedede *adagio* ["siddende" tempo]. I Dronningesalen ser man *begge* løsninger - eller rettere: man ser en *vaklen* mellem de to veje, som resulterer i en trappe der snart har dobbeltdybe, snart enkeltdybe trin. *Mind the steps!* siger man så til brugerne. Men var det ikke til arkitekten, det skulle have været sagt?

Grækerne kunne finde på at lave en "harmonisk" løsning, af typen: en gangtrappe med trin der var netop halvt så høje og halvt så dybe som sædetrappen. I moderne arkitektur er der frit spil, hvad angår harmonikken; alt hvad vi be'r om, er ikke at skulle *mind the steps*. I moderne musik (til forskel fra den antikke) er vi fortrolige med at forskellige stemmer mødes kontrapunktisk, eller sågar forskellige rytmer i "polyrytmik". Det kan lyde ret godt i musikken, når forskellige rytmer støder sammen; hvorfor skulle det ikke kunne virke lige så godt i arkitekturen?

Når det ikke er nogen løsning bare at klistre to trapper sammen, med hver sin rytme, er det selvfølgelig fordi der hermed ville opstå en mængde snublepunkter i overgangen fra den ene til den anden (ind og ud af stolerækkerne). For at undgå dette, lader man den ene (gangtrappen) indordne sig under den anden (sædetrappen), - blot med den følge at man nu snubler på langs, i stedet for på tværs.

Der ønskes en *generel* løsning på dette problem: et princip for *udformningen af overgangen* mellem trapper i forskellig skala, som vil gøre det muligt, i ethvert konkret tilfælde, at udforme et snublefrit og skiltefrit auditorium. *GRID* modtager gerne begavede forslag fra studerende til løsning af dette problem.

kno